



**ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ
ՈՐՈՇՈՒՄԸ**

2019 ԹՎԱԿԱՆԻ ՀՈՒԼԻՍԻ 8-ԻՆ ՍՏՈՐԱԳՐՎԱԾ «ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՄԻՆԳԱՊՈՒՐԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋԵՎ ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐԻ ԿՐԿՆԱԿԻ ՀԱՐԿՈՒՄԸ ԲԱՑԱՌԵԼՈՒ ԵՎ ՀԱՐԿՈՒՄԻՑ ԽՈՒՍԱՓԵԼՆ ՈՒ ՇՐՋԱՆՑԵԼԸ ԿԱՆԽԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳՐՈՒՄ ԱՄՐԱԳՐՎԱԾ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ՝ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅԱՆԸ ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԸ ՈՐՈՇԵԼՈՒ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ԳՈՐԾՈՎ

Քաղ. Երևան

15 հունիսի 2021թ.

Սահմանադրական դատարանը՝ կազմով. Ա. Դիլանյանի (նախագահող), Վ. Գրիգորյանի, Հ. Թովմասյանի, Ա. Թունյանի, Ա. Խաչատրյանի, Ե. Խունդկարյանի, Է. Շաթիրյանի, Ա. Պետրոսյանի, Ա. Վաղարշյանի,

մասնակցությամբ (գրավոր ընթացակարգի շրջանակներում)՝

Կառավարության ներկայացուցիչ՝ Ֆինանսների նախարարի տեղակալ Ա. Պողոսյանի,

համաձայն Սահմանադրության 168-րդ հոդվածի 3-րդ կետի, 169-րդ հոդվածի 3-րդ մասի, ինչպես նաև «Սահմանադրական դատարանի մասին» սահմանադրական օրենքի 23, 40 և 74-րդ հոդվածների,

դռնբաց նիստում գրավոր ընթացակարգով քննեց «2019 թվականի հուլիսի 8-ին ստորագրված «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության և Սինգապուրի Հանրապետության կառավարության միջև եկամուտների կրկնակի հարկումը բացառելու և հարկումից խուսափելն ու շրջանցելը կանխելու մասին» համաձայնագրում ամրագրված պարտավորությունների՝ Սահմանադրությանը համապատասխանության հարցը որոշելու վերաբերյալ» գործը:

Կառավարությունն իր՝ 2021 թվականի մարտի 18-ի N 360-Ա որոշմամբ 2019 թվականի հուլիսի 8-ին ստորագրված «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության և Սինգապուրի Հանրապետության կառավարության միջև եկամուտների կրկնակի հարկումը բացառելու և հարկումից խուսափելն ու շրջանցելը կանխելու մասին» համաձայնագրում ամրագրված պարտավորությունների՝ Սահմանադրությանը համապատասխանության հարցը որոշելու նպատակով դիմել է Սահմանադրական դատարան:

Գործի քննության առիթը Կառավարության՝ 2021 թվականի մարտի 23-ին Սահմանադրական դատարան մուտքագրված դիմումն է:

Ուսումնասիրելով վերոնշյալ համաձայնագիրը, սույն գործով Կառավարության ներկայացուցչի գրավոր բացատրությունը և գործում առկա մյուս փաստաթղթերը՝ Սահմանադրական դատարանը **Պ Ա Ր Զ Ե Ց** .

1. «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության և Սինգապուրի Հանրապետության կառավարության միջև եկամուտների կրկնակի հարկումը բացառելու և հարկումից խուսափելն ու շրջանցելը կանխելու մասին» համաձայնագիրը (այսուհետ՝ Համաձայնագիր) ստորագրվել է 2019 թվականի հուլիսի 8-ին Սինգապուրում՝ պետություններից մեկում կամ երկուսում հարկման ենթակա անձանց ծավալած գործունեությունից ստացվող եկամուտներից գանձվող հարկերի առնչությամբ կրկնակի հարկումը բացառելու նպատակով՝ առանց հնարավորություններ ստեղծելու հարկերից խուսափելու կամ դրանք շրջանցելու միջոցով հարկման բացառման կամ նվազեցված հարկման համար:

Համաձայնագրով սահմանվում են պայմանավորվող պետությունների ռեզիդենտ հանդիսացող անձանց՝ հարկման ենթակա գույքը և եկամուտների տեսակները, որոնց կապակցությամբ էլ պայմանավորվող պետությունները ձեռք են բերում համապատասխան իրավունքներ և պարտականություններ, որոնք դրսևորվում են նրանով, որ մի պայմանավորվող կողմը, տվյալ պարագայում՝ Հայաստանի Հանրապետությունը, պարտավորություն է ստանձնում ձեռնպահ մնալ Սինգապուրի Հանրապետության ռեզիդենտ հանդիսացող անձանց ստացած այն եկամուտը կամ գույքը հարկելուց, որի

հարկման իրավասությունը Համաձայնագրով վերապահված է մյուս պայմանավորվող կողմին և ընդհակառակը:

2. Համաձայնագրով Հայաստանի Հանրապետությունը, մասնավորապես, ստանձնում է հետևյալ պարտավորությունները.

– Համաձայնագիրը կիրառել շահութահարկի և եկամտային հարկի նկատմամբ (Հոդված 2, կետ 3, ենթակետ «բ»),

– Համաձայնագիրը կիրառել նաև նմանատիպ կամ էապես համանման ցանկացած հարկի նկատմամբ, որը կսահմանվի Համաձայնագրի ստորագրման օրվանից հետո՝ ի լրումն գործող հարկերի կամ դրանց փոխարեն, ինչպես նաև ապահովել, որպեսզի Հայաստանի Հանրապետության իրավասու մարմինները Սինգապուրի Հանրապետության իրավասու մարմիններին ծանուցեն Հայաստանի Հանրապետության հարկային օրենքներում կատարված ցանկացած էական փոփոխության մասին (Հոդված 2, կետ 4),

– Սինգապուրի Հանրապետության ձեռնարկության ձեռնարկատիրական գործունեությունը Հայաստանի Հանրապետությունում գտնվող մշտական հաստատության միջոցով իրականացվելու դեպքում ապահովել, որ այդ ձեռնարկության շահույթը Հայաստանի Հանրապետությունում հարկվի միայն այն չափով, որքանով վերագրելի է այդ մշտական հաստատությանը (Հոդված 7, կետ 1),

– չհարկել Սինգապուրի Հանրապետության ռեզիդենտ ընկերության կողմից վճարված շահաբաժիններն այն դեպքում, երբ Սինգապուրի Հանրապետության ռեզիդենտ ընկերությունը շահույթ կամ եկամուտ է ստանում Հայաստանի Հանրապետությունից, բացառությամբ Համաձայնագրի 10-րդ հոդվածի 6-րդ կետով նախատեսված դեպքերի (Հոդված 10, կետ 6),

– չհարկել Սինգապուրի Հանրապետության ռեզիդենտ ընկերության չբաշխված շահույթն ընկերության չբաշխված շահույթից գանձվող հարկով, եթե անգամ վճարված շահաբաժինները կամ չբաշխված շահույթն ամբողջությամբ կամ մասամբ կազմված են Հայաստանի Հանրապետությունում առաջացող շահույթից կամ եկամտից (Հոդված 10, կետ 6),

– ապահովել, որ Համաձայնագրի 11-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ կետերով նախատեսված դեպքերում գանձված հարկերը չգերազանցեն տոկոսի համախառն գումարի 5 տոկոսը. չնայած վերոհիշյալին՝ ազատել հարկումից տոկոսները, որոնք առաջանում են Հայաստանի Հանրապետությունում և վճարվում Սինգապուրի Հանրապետության կառավարությանը, կամ ստացվում են Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից երաշխավորված վարկերից (բացառությամբ Կենտրոնական բանկի կողմից երաշխավորված վարկերի), կամ վճարվում են բացառապես Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանը պատկանող ցանկացած ֆինանսական կազմակերպության (Հոդված 11, կետեր 1, 2 և 3-րդ կետի պարբերություն 1),

– ապահովել, որ Համաձայնագրի 12-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ կետերով նախատեսված դեպքերում գանձվող հարկերը չգերազանցեն ոռոյաթիների համախառն գումարի 5 տոկոսը (Հոդված 12, կետեր 1 և 2),

– Համաձայնագրի 13-րդ հոդվածի 1-ին, 2-րդ և 3-րդ կետերում նշվածից տարբեր ցանկացած այլ գույքի օտարումից առաջացած արժեքի հավելածը չհարկել, եթե գույքն օտարողը Սինգապուրի ռեզիդենտ է (Հոդված 13, կետ 4),

– հաշվի առնելով Համաձայնագրի 15-րդ, 17-րդ և 18-րդ հոդվածների դրույթները՝ Հայաստանի Հանրապետության ռեզիդենտի կողմից վարձու աշխատանքի դիմաց ստացված աշխատավարձը, աշխատանքի դիմաց վարձատրությունը և համանման ենթակա այլ վարձատրությունները, հարկել միայն Հայաստանի Հանրապետությունում, եթե այդպիսի աշխատանքը չի իրականացվում Սինգապուրի Հանրապետությունում (Հոդված 14, կետ 1),

– Համաձայնագրի 14-րդ հոդվածի 2-րդ կետով նախատեսված դեպքերում, չնայած նույն հոդվածի 1-ին կետի դրույթներին, Հայաստանի Հանրապետության ռեզիդենտի կողմից Սինգապուրի Հանրապետությունում իրականացվող վարձու աշխատանքի դիմաց ստացված վարձատրությունը հարկել միայն Հայաստանի Հանրապետությունում (Հոդված 14, կետ 2),

– Համաձայնագրի 16-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ կետերի դրույթները չկիրառել այն եկամտի նկատմամբ, որը ստացվում է Սինգապուրի Հանրապետությունում արվեստի գործչի կամ մարզիկի իրականացրած գործունեությունից, այն դեպքում, երբ Սինգա-

պուրի Հանրապետություն կատարած այցն ամբողջովին կամ հիմնականում ֆինանսավորվել է Պայմանավորվող պետություններից մեկի կամ երկուսի կամ վերջիններիս վարչատարածքային ստորաբաժանումների, իշխանության տեղական մարմինների կամ օրենքով սահմանված մարմինների պետական միջոցներից, կամ այդ գործունեությունը հաստատվել է երկու Պայմանավորվող պետությունների կողմից՝ նրանց միջև մշակութային կամ մարզական փոխանակման ծրագրերի շուրջ համաձայնության շրջանակներում. վերոհիշյալ դեպքում՝ եկամուտը Հայաստանի Հանրապետությունում ենթակա է հարկման արվեստի գործչի կամ մարզիկի Հայաստանի Հանրապետության ռեզիդենտության պարագայում (Հոդված 16, կետ 3),

– չհարկել Սինգապուրի Հանրապետության կամ նրա վարչատարածքային ստորաբաժանման, իշխանության տեղական մարմնի կամ օրենքով սահմանված մարմնի կողմից վճարված՝ այդ պետությանը կամ ստորաբաժանմանը կամ մարմնին մատուցված ծառայությունների դիմաց ֆիզիկական անձին վճարված աշխատավարձը, աշխատանքի դիմաց վարձատրությունը և համանման այլ վարձատրությունները (Հոդված 18, կետ 1, ենթակետ «ա»),

– չնայած Համաձայնագրի 18-րդ հոդվածի 1-ին կետի դրույթներին՝ չհարկել Սինգապուրի Հանրապետության կամ նրա վարչատարածքային ստորաբաժանման, իշխանության տեղական մարմնի կամ օրենքով սահմանված մարմնի կողմից կամ նրանց ստեղծած հիմնադրամներից այդ պետությանը կամ ստորաբաժանմանը կամ մարմնին մատուցված ծառայությունների դիմաց ֆիզիկական անձին վճարված կենսաթոշակները և համանման այլ վարձատրություններ, սակայն այդպիսի կենսաթոշակները և համանման այլ վարձատրություններ ենթակա են հարկման միայն Հայաստանի Հանրապետությունում, եթե ֆիզիկական անձն Հայաստանի Հանրապետության ռեզիդենտն ու քաղաքացին է (Հոդված 18, կետ 2),

– չհարկել ուսանողի կամ փորձնակի, որը հանդիսանում է կամ անմիջապես մինչև Հայաստանի Հանրապետություն ժամանելը հանդիսացել է Սինգապուրի Հանրապետության ռեզիդենտ, և որը գտնվում է Հայաստանի Հանրապետությունում բացառապես իր ուսման կամ մասնագիտացման նպատակով, Հայաստանի Հանրապետությունում իր ապրելու, ուսանելու կամ մասնագիտանալու համար ստացած

վճարումներից՝ պայմանով, որ այդպիսի վճարումներն առաջացել են այդ Հայաստանի Հանրապետությունից դուրս գտնվող աղբյուրներից (Հոդված 19),

– ազատել հարկումից ֆիզիկական անձին, որը հանդիսանում է կամ անմիջապես մինչև Հայաստանի Հանրապետություն մեկնելը հանդիսացել է Սինգապուրի Հանրապետության ռեզիդենտ, և որը Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կամ համալսարանի, քոլեջի, դպրոցի, թանգարանի կամ մշակութային այլ հաստատության հրավերով կամ մշակութային փոխանակման պաշտոնական ծրագրի շրջանակներում այդպիսի հաստատություններում դասավանդելու, դասախոսություններ կարդալու կամ հետազոտություններ կատարելու նպատակով գտնվում է Հայաստանի Հանրապետությունում իրար հաջորդող 2 տարին չգերազանցող ժամկետով՝ պայմանով, որ այդպիսի վարձատրությունն առաջացել է Հայաստանի Հանրապետությունից դուրս գտնվող աղբյուրից (Հոդված 20),

– եթե Հայաստանի Հանրապետության ռեզիդենտը եկամուտ է ստանում, որը, Համաձայնագրի դրույթներին համապատասխան, կարող է հարկվել Սինգապուրում, ապա թույլատրել այդ ռեզիդենտի եկամտից գանձվող հարկից հանել Սինգապուրում վճարված եկամտահարկին հավասար գումար, սակայն այդպիսի մասհանումը չպետք է գերազանցի մասհանումը տրամադրելուց առաջ հաշվարկված եկամտահարկի այն մասը, որը վերագրվում է այն եկամտին, որը կարող է հարկվել Սինգապուրում (Հոդված 22, կետ 2, ենթակետ «ա»),

– Սինգապուրի Հանրապետության քաղաքացիներին Հայաստանի Հանրապետությունում չենթարկել որևէ այլ կամ առավել ծանր հարկման կամ դրա հետ կապված որևէ պահանջի, քան այն հարկումն ու դրա հետ կապված պահանջներն են, որոնց միևնույն հանգամանքներում, մասնավորապես՝ կապված ռեզիդենտության հետ, ենթարկվում են կամ կարող են ենթարկվել Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիները (Հոդված 23, կետ 1),

– ապահովել, որ Սինգապուրի Հանրապետության ձեռնարկության Հայաստանի Հանրապետությունում ունեցած մշտական հաստատության հարկումը Հայաստանի Հանրապետությունում չլինի պակաս բարենպաստ, քան միևնույն գործունեությունն

իրականացնող Հայաստանի Հանրապետության ձեռնարկության հարկումը (Հոդված 23, կետ 2),

– ձեռնարկության հարկվող շահույթի որոշման նպատակով մասհանել տոկոսները, ռոյալթիները և Հայաստանի Հանրապետության ձեռնարկության Սինգապուրի Հանրապետության ռեզիդենտին կատարած մյուս վճարումներն այն նույն պայմաններով, որոնցով դրանք կվճարվեին Հայաստանի Հանրապետության ռեզիդենտին վճարելիս, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ կիրառվում են Համաձայնագրի 9-րդ հոդվածի 1-ին, 11-րդ հոդվածի 7-րդ կամ 12-րդ հոդվածի 6-րդ կետերի դրույթները. նույն կերպ մասհանել Հայաստանի Հանրապետության ձեռնարկության ցանկացած պարտք՝ Սինգապուրի Հանրապետության ռեզիդենտին, այդ ձեռնարկության հարկվող գույքը որոշելու նպատակով, այն նույն պայմաններով, որոնցով այն կմասհանվեր Հայաստանի Հանրապետության ռեզիդենտի դեպքում (Հոդված 23, կետ 3),

– Հայաստանի Հանրապետության ձեռնարկությունները, որոնց գույքն ամբողջությամբ կամ մասամբ պատկանում է կամ ուղղակի կամ անուղղակի կերպով վերահսկվում է Սինգապուրի Հանրապետության մեկ կամ մի քանի ռեզիդենտների կողմից, Հայաստանի Հանրապետությունում չենթարկել որևէ այլ կամ ավելի ծանր հարկման կամ դրա հետ կապված որևէ պահանջի, քան այն հարկումն ու դրա հետ կապված պահանջներն են, որոնց ենթարկվում են կամ կարող են ենթարկվել Հայաստանի Հանրապետության այլ նման ձեռնարկությունները (Հոդված 23, կետ 4),

– Համաձայնագրի 23-րդ հոդվածի դրույթները կիրառել Համաձայնագրի կարգավորման առարկա հանդիսացող հարկերի նկատմամբ (Հոդված 23, կետ 6),

– երաշխավորել, որ Հայաստանի Հանրապետության իրավասու մարմինները Սինգապուրի Հանրապետության իրավասու մարմինների հետ կփոխանակեն տեղեկություններ, որոնք պատշաճ կհամարվեն Հայաստանի Հանրապետության և Սինգապուրի Հանրապետության կամ նրանց վարչատարածքային ստորաբաժանումների կամ իշխանության տեղական մարմինների անունից կիրառվող ցանկացած տեսակի և բնույթի հարկերի առնչությամբ Համաձայնագրի դրույթների իրականացման կամ ներպետական օրենքների կիրառման կամ կատարման համար այնքանով, որքանով դրանց հիման վրա հարկումը չի հակասում Համաձայնագրին (Հոդված 25, կետ 1),

– երաշխավորել, որ Հայաստանի Հանրապետության կողմից Համաձայնագրի 25-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն ստացված ցանկացած տեղեկություն կդիտարկվի գաղտնի այնպես, ինչպես Հայաստանի Հանրապետության օրենքներին համապատասխան ստացված տեղեկությունը, և կհաղորդվի միայն այն անձանց կամ մարմիններին (ներառյալ դատարանները և վարչական մարմինները), որոնք առնչվում են Համաձայնագրի 25-րդ հոդվածի 1-ին կետում նշված հարկերի գնահատմանը կամ գանձմանը, հարկադիր բռնագանձմանը կամ դատական հետապնդմանը, դրանց կապակցությամբ բողոքարկումների քննմանը կամ վերոնշյալի վերահսկմանը, ինչպես նաև երաշխավորել, որ այդ անձինք կամ մարմինները տեղեկությունը կօգտագործեն միայն այդպիսի նպատակների համար (Հոդված 25, կետ 2):

Ելնելով գործի քննության արդյունքներից և ղեկավարվելով Սահմանադրության 168-րդ հոդվածի 3-րդ կետով, 170-րդ հոդվածի 1-ին և 4-րդ մասերով, «Սահմանադրական դատարանի մասին» սահմանադրական օրենքի 63, 64 և 74-րդ հոդվածներով՝ Սահմանադրական դատարանը **Ո Ր Ո Շ Ե Ց**.

1. 2019 թվականի հուլիսի 8-ին ստորագրված «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության և Սինգապուրի Հանրապետության կառավարության միջև եկամուտների կրկնակի հարկումը բացառելու և հարկումից խուսափելն ու շրջանցելը կանխելու մասին» համաձայնագրում ամրագրված պարտավորությունները համապատասխանում են Սահմանադրությանը:

2. Սահմանադրության 170-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ սույն որոշումը վերջնական է և ուժի մեջ է մտնում հրապարակման պահից:

ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ



Ա. ԴԻԼԱՆՅԱՆ

15 հունիսի 2021 թվականի
ՍԴՈ-1599